

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради університету
29 серпня 2025 року,
протокол № 1.

Ректор університету, голова вченої
ради, доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

29 серпня 2025 року

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«СИСТЕМА СТРАХОВОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ»
для підготовки на третьому (освітньо-науковому) рівні здобувачів вищої
освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 Фінанси,
банківська справа, страхування та фондовий ринок
галузі знань 07 Управління та адміністрування

м. Хмельницький
2025

РОЗРОБНИКИ:

Професорка кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку,
докторка економічних наук, професорка
26 серпня 2025 року

Юлія АЛЕСКЕРОВА

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри фінансів, банківської справи,
страхування та фондового ринку
26 серпня 2025 року, протокол № 1.

Завідувачка кафедри, кандидатка економічних наук, доцентка
26 серпня 2025 року

Алла КРУШИНСЬКА

Деканеса факультету управління та економіки, кандидатка економічних наук,
доцентка
27 серпня 2025 року

Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
27 серпня 2025 року, протокол № 1.

Голова методичної ради університету,
кандидатка наук з державного управління,
доцентка
27 серпня 2025 року

Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 3
2. Заплановані результати навчання	– 3
3. Програма навчальної дисципліни	– 4
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 5
4.1. Аудиторні заняття	– 5
4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти	– 5
5. Методи навчання та контролю	– 6
6. Схема нарахування балів	– 6
7. Рекомендовані джерел	– 7
7.1. Основні джерела	– 7
7.2. Допоміжні джерела	– 7
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 8

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 07 Управління та адміністрування
2. Код і назва спеціальності	– 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
3. Назва спеціалізації	– спеціалізація не передбачена
4. Назва дисципліни	– Система страхового захисту в Україні
5. Тип дисципліни	– вибіркова
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– третій
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– доктор філософії
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3,0/90
12. Форма семестрового контролю	–
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– «Актуальні проблеми теорії та практики фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку»
2) супутні дисципліни	– -
3) наступні дисципліни	– -
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	Спеціальні компетентності
	<p>СК 01. Здатність виконувати оригінальні наукові дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, а також дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, з урахуванням поставлених завдань та наявних обмежень.</p> <p>СК 03. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, опрацьовувати та ефективно використовувати наукову літературу за напрямом досліджень.</p>

<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПР 02. Мати концептуальні та методологічні знання з фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку і на межі предметних галузей, а також демонструвати дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.</p> <p>ПР 08. Вміти виконувати оригінальні дослідження в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та міждисциплінарних напрямках, та кваліфіковано відобразити їх результати у наукових публікаціях.</p>
---	--

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Страховий захист як складова фінансової системи України

Поняття страхового захисту. Економічна сутність страхування. Місце страхування у фінансовій системі держави. Роль страхування у перерозподілі фінансових ресурсів. Страхування як інструмент мінімізації фінансових ризиків. Взаємозв'язок страхування з бюджетною системою. Взаємодія страхового ринку з банківською системою. Зв'язок страхування з інвестиційною діяльністю. Основні функції страхування та їх характеристика. Ризикова функція страхування та її значення. Накопичувальна функція страхування та формування резервів. Перерозподільна функція страхування та вплив на економіку. Превентивна функція страхування та профілактика фінансових втрат. Інвестиційна функція страхування та її вплив на фінансові ринки. Вплив страхових функцій на фінансову стабільність держави. Значення страхового захисту для соціально-економічного розвитку. Вплив страхування на стабілізацію доходів населення. Роль страхування у забезпеченні фінансової безпеки підприємств. Значення страхового захисту для розвитку фінансового ринку. Вплив страхового захисту на економічну безпеку держави.

Тема 2. Система страхування в Україні: структура та учасники

Структура системи страхування та її основні елементи. Основні учасники страхового ринку. Класифікація учасників страхового ринку. Роль страховиків у функціонуванні ринку. Роль страхувальників та їхні права. Перестраховання та його значення для управління ризиками. Страхові посередники, агенти та брокери. Відмінності між діяльністю агентів і брокерів. Економічні інтереси учасників ринку. Роль об'єднань страховиків у регулюванні ринку. Значення професійних асоціацій для розвитку страхового ринку. Інфраструктура страхового ринку та її складові. Вплив інфраструктури на фінансову стійкість компаній. Забезпечення прозорості страхових операцій. Контроль за дотриманням стандартів і нормативів. Захист прав споживачів страхових послуг. Взаємодія страхового ринку з банківською системою. Взаємозв'язок страхового ринку з бюджетною системою. Інвестиційна роль страхового ринку. Вплив системи страхування на стабільність економіки.

Тема 3. Обов'язкове та добровільне страхування

Сутність обов'язкового страхування та його роль у захисті суспільних інтересів. Основні види обов'язкового страхування в Україні. Правові засади здійснення обов'язкового страхування. Соціально-економічне значення обов'язкового страхування. Сутність добровільного страхування та його особливості. Добровільне страхування як інструмент захисту майнових, особистих і фінансових інтересів. Різноманіття страхових продуктів добровільного страхування. Переваги обов'язкового страхування. Недоліки обов'язкового страхування. Переваги добровільного страхування. Недоліки добровільного страхування. Взаємозв'язок обов'язкового та добровільного страхування. Вплив добровільного страхування на розвиток ринку. Добровільне страхування як інструмент

фінансової стабільності. Питання страхового покриття та ризиків. Розширення страхового захисту фізичних та юридичних осіб. Забезпечення комплексного фінансового захисту. Роль страхування у підвищенні соціальної стабільності. Значення обов'язкового та добровільного страхування для економічної безпеки. Взаємодія обов'язкового і добровільного страхування для розвитку фінансового ринку.

Тема 4. Державне регулювання та нагляд за страховою діяльністю

Цілі державного регулювання страхового ринку. Принципи державного регулювання. Завдання державного нагляду за страховою діяльністю. Органи державного нагляду та їх структура. Правове забезпечення діяльності страховиків. Ліцензування страхових компаній. Фінансовий нагляд та оцінка платоспроможності. Контроль дотримання нормативів діяльності страховиків. Запобігання кризовим явищам на страховому ринку. Захист прав страхувальників. Прозорість страхових операцій та фінансової звітності. Регуляторні інструменти та їх ефективність. Роль держави у забезпеченні фінансової стабільності ринку. Взаємодія регулятора та учасників страхового ринку. Контроль за діяльністю перестраховиків та посередників. Запровадження стандартів і правил корпоративного управління. Стимулювання розвитку страхового ринку та конкуренції. Підвищення рівня довіри учасників ринку. Забезпечення економічної стабільності через регулювання. Використання механізмів державного контролю для фінансової безпеки.

Тема 5. Сучасні виклики та перспективи розвитку системи страхового захисту

Стан страхового захисту в Україні в умовах економічної нестабільності. Вплив воєнних ризиків на діяльність страхових компаній. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток страхового ринку. Цифровізація страхових послуг та її значення. Використання технологій InsurTech у страхуванні. Трансформація страхових продуктів та послуг. Проблеми довіри населення до страхових компаній. Напрями розширення страхового покриття. Інтеграція страхового ринку України у міжнародний фінансовий простір. Вдосконалення законодавства та регуляторних механізмів. Підвищення фінансової стійкості страхових компаній. Розвиток професійної підготовки кадрів у страхуванні. Використання міжнародного досвіду у реформуванні ринку. Перспективи розвитку системи страхового захисту з урахуванням національних особливостей. Розширення фінансових продуктів та страхових послуг. Застосування сучасних моделей управління ризиками. Підвищення соціального захисту громадян через страхування. Створення умов для стабільного розвитку страхового ринку. Забезпечення комплексної економічної безпеки держави.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Аудиторні заняття

4.1.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом, що визначається у силабусі навчальної дисципліни.

4.1.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються у силабусі навчальної дисципліни.

4.1.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань визначаються у силабусі навчальної дисципліни.

4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

4.2.1. Самостійна робота здобувачів вищої освіти включає завдання до кожної теми.

4.2.2. Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти зазначаються в силабусі навчальної дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдові презентації.

На семінарських заняттях відбувається:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення тестових завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни проводиться у формах:

1. усне або письмове (у тому числі тестове у Google формі) бліц-опитування здобувачів вищої освіти щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
2. усне або письмове (у тому числі тестове у Google формі) опитування на семінарських заняттях.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку, за умови якщо здобувач освіти за поточний контроль накопичив менше 36 балів, або бажає отримати підсумковий бал вищий за розрахунковий, який обчислюється за формулою:

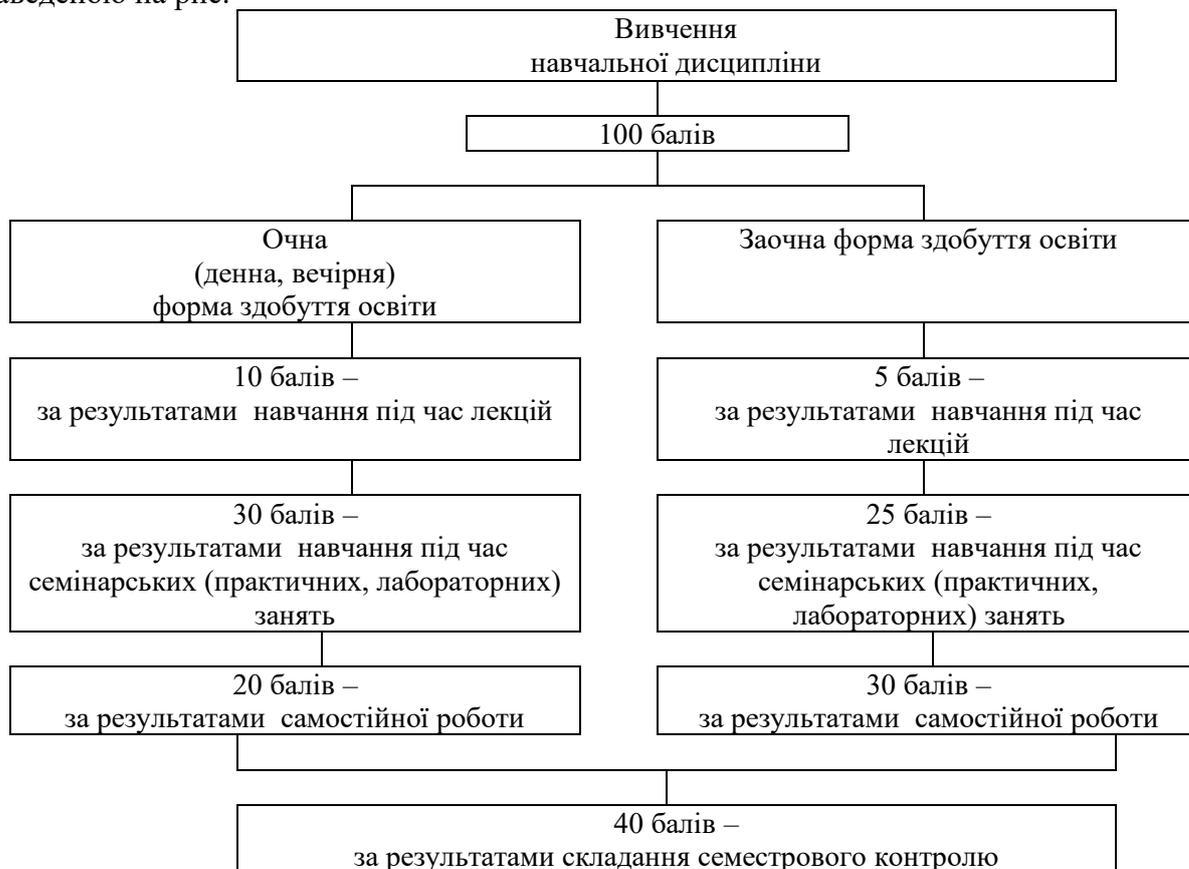
$$\sum c = \text{Бпк} * 100 / 60, \text{ де:}$$

$\sum c$ – загальна кількість балів;

Бпк – кількість балів, отриманих за поточний контроль.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарухування балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рис.

6.2. Обсяг балів, здобутих здобувачем під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи здобувачів вищої освіти та виконання індивідуальних завдань визначаються у силабусі навчальної дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Алескерова Ю.В., Салькова І.Ю., Федоришина Л.І. Страховий менеджмент: підручник. Вінниця: ВНАУ. 2019. 295 с.
2. Aleskerova Yu., Salkova I., Fedoryshyna L., Todosiichuk V. Insurance management: a textbook. Vinnytsia : VNAU. 2020. 295 p.
3. Aleskerova Y., Fedoryshyna L. Analysis of the formation and development of the pension insurance system in Ukraine. Theoretical and practical aspects of the development of the European Research Area: monograph. 1st ed. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”. 2020. P. 1-21. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-53-2>.
4. Aleskerova Y., Fedoryshyna L. Insurance support in tourism. Development of scientific, technological and innovation space in Ukraine and EU countries: collective monograph. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”. 2021. P. 1-16. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-151-0>.
5. Aleskerova Y., Fedoryshyna L. Health insurance, prospects of development in Ukraine. Modernization of research area: national prospects and European practices: Scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. P. 19-51. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-221-0-2>.

7.2. Допоміжні джерела

6. Алескерова Ю.В. Кубіна А.П. Організаційно-економічний механізм функціонування системи медичного страхування. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2025. № 4(49). С.79-84. <https://www.easterneurope-ebm.in.ua/index.php/vipusk-49-2025>. DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.49-11>.
7. Aleskerova Yu., Fedoryshyna L. Analysis of the development of health insurance in Ukraine: current challenges. Інфраструктура ринку. 2025. Вип.86. С.58-63. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct86-10>.
8. Aleskerova Yu., Fedoryshyna L. Analysis of the financial market of Ukraine during a period of instability. Інфраструктура ринку. 2025. Вип. 85. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct84-18>.
9. Морозова Т. О. Моделі високочастотної торгівлі у фондовому секторі. Фінанси і кредит. 2019. Т. 25. № 8. С. 80–92.
10. Горбач Л.М. Страхування: підручник. Київ: Кондор, 2025. 544 с.
11. Нові вектори розвитку страхового ринку України: монографія. Кер.авт. колективу д.е.н., проф. Козьменко О.В. Суми: Університетська книга, 2025. 317 с.
12. Шірінян Л.В. Фінансове регулювання страхового ринку України: проблеми теорії та практики: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2025.- 458 с
13. Алескерова Ю.В. Кубіна А.П. Організаційно-економічний механізм функціонування системи медичного страхування. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2025. № 4(49). С.79-84. <https://www.easterneurope-ebm.in.ua/index.php/vipusk-49-2025>. DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.49-11>.
14. Aleskerova Yu., Fedoryshyna L. Analysis of the development of health insurance in Ukraine: current challenges. Інфраструктура ринку. 2025. Вип.86. С.58-63. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct86-10>.
15. Aleskerova Yu., Fedoryshyna L. Analysis of the financial market of Ukraine during a period of instability. Інфраструктура ринку. 2025. Вип. 85. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct84-18>.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Scopus Preview. URL: <https://www.scopus.com/>
2. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua>

3. Державна науково-технічна бібліотека України. URL: <http://gntb.gov.ua/ua/>
4. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Дія. Цифрова освіта. URL: <https://osvita.diiia.gov.ua/login>
6. Євростат. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>
7. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
8. Міністерство аграрної політики та продовольства України. URL: <https://minagro.gov.ua/>
9. Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA>
10. Міністерство освіти і науки України. URL: <http://mon.gov.ua>
11. Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <https://mtu.gov.ua/>
12. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua> .
13. Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua>
14. Фондова біржа «Українська біржа». Торгові мережі та технології. Офіц. сайт. Режим доступу: <https://ux.ua/>
15. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку України. Інформаційні матеріали та регуляції. Режим доступу: <https://nssmc.gov.ua/>
16. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbu.gov.ua>
17. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
18. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
19. Національний репозитарій академічних текстів. URL: <https://nrat.ukrintei.ua/>
20. Офіс Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>
21. Хмельницька міська рада. URL: <http://www.khmelnysky.com/>
22. Хмельницька обласна державна адміністрація. URL: <http://www.adm.km.ua/>
23. Хмельницька обласна рада. URL: <http://km-oblrada.gov.ua/>
24. Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека. URL: <http://www.ounb.km.ua/>
25. Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова. URL: <http://www.univer.km.ua/>

О Н О В Л Е Н О :

Професорка кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку,
докторка економічних наук, професорка

28 жовтня 2025 року

_____ Юлія АЛЕСКЕРОВА

С Х В А Л Е Н О

Рішення кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку
28 жовтня 2025 року, протокол № 3.

Завідувачка кафедри, кандидатка
економічних наук, доцентка

28 жовтня 2025 року

_____ Алла КРУШИНСЬКА

Обліковий обсяг оновлення 0,1 ум.др.арк.